

Shabbat HaGadol Derasha

This Shabbat/Motzei Shabbat - 3/20

Rabbi Shmuel Ismach

ארמי אובד אבי

*Looking Back at our Personal Past
to Guide our National and
Congregational Future*

LIVE - After 6:20pm Mincha on Shabbat

ON ZOOM - Saturday night at 8:45pm

ZOOM ID: 861 1041 7139 PW:613

Sponsored by the Brownstein family
in memory of Martin's mother,
Florence Brownstein a"h

Part 1 – Arami Oved Avi's importance to the Seder story

1) תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קטז.

MISHNA: The attendants **poured the second cup** for the leader of the seder, **and here the son asks his father** the questions about the differences between Passover night and a regular night. **And if the son does not have the intelligence** to ask questions on his own, **his father teaches him** the questions.

The mishna lists the questions: **Why is this night different from all other nights? As on all other nights ...**

And according to the intelligence and the ability of the son, his father teaches him about the Exodus. When teaching his son about the Exodus. **He begins with** the Jewish people's **disgrace and concludes with their glory. And he expounds from** the passage: **"An Aramean tried to destroy my father"** (Deuteronomy 26:5), the declaration one recites when presenting his first fruits at the Temple, **until he concludes** explaining **the entire section.**

משנה. מזגו לו כוס שני, וכאן הבן שואל אביו. ואם אין דעת בן אביו מלמדו: מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות, **שבכל** הלילות אנו אוכלין חמץ ומצה הלילה הזה כולו מצה? **שבכל** הלילות אנו אוכלין שאר ירקות, הלילה הזה מרור? **שבכל** הלילות אנו אוכלין בשר צלי שלוק ומבושל, הלילה הזה כולו צלי? **שבכל** הלילות (אין) אנו (חייבים לטבל אפילו) + מסורת הש"ס: [מטבילין] + פעם אחת, הלילה הזה שתי פעמים?

ולפי דעתו של בן, אביו מלמדו. מתחיל בגנות ומסיים בשבח, ודורש מארמי אובד אבי עד שיגמור כל הפרשה כולה.

2) דברים פרשת כי תבוא פרק כו

When you enter the land that the LORD your God is giving you as a heritage, and you possess it and settle in it,

you shall take some of every first fruit of the soil, which you harvest from the land that the LORD your God is giving you, put it in a basket and go to the place where the LORD your God will choose to establish His name.

You shall go to the priest in charge at that time and say to him, "I acknowledge this day before the LORD your God that I have entered the land that the LORD swore to our fathers to assign us."

The priest shall take the basket from your hand and set it down in front of the altar of the LORD your God.

You shall then recite as follows before the LORD your God: **"My father was a fugitive Aramean.** He went down to Egypt with meager numbers and sojourned there; but there he became a great and very populous nation.

The Egyptians dealt harshly with us and oppressed us; they imposed heavy labor upon us.

We cried to the LORD, the God of our fathers, and the LORD heard our plea and saw our plight, our misery, and our oppression.

The LORD freed us from Egypt by a mighty hand, by an outstretched arm and awesome power, and by signs and portents.

He brought us to this place and gave us this land, a land flowing with milk and honey.

(א) וְהָיָה כִּי תָבֹא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְקֹוּק אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ נַחֲלָה וִירְשָׁתָהּ וַיֵּשְׁבֶתָ בָּהּ:

(ב) וְלָקַחְתָּ מֵרֵאשִׁית כָּל פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תִּבְנֶי אֶמְאָרְצְךָ אֲשֶׁר יְקֹוּק אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ וְשַׂמְתָּ בַטֶּנָּא וְהִלַּקְתָּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְקֹוּק אֱלֹהֶיךָ לְשִׁכְנֵן שְׁמוֹ שָׁם:

(ג) וּבֹאֵת אֶל הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יְהִי בַיָּמִים הַהֵם וְאָמַרְתָּ אֵלָיו הִגַּדְתִּי הַיּוֹם לַיְקֹוּק אֱלֹהֶיךָ כִּי בָאתִי אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְקֹוּק לְאֲבֹתֵינוּ לָתֵת לָנוּ:

(ד) וְלָקַח הַכֹּהֵן הַטֶּנָּא מִיָּדְךָ וְהִנִּיחוּ לִפְנֵי מִזְבֵּחַ יְקֹוּק אֱלֹהֶיךָ:

(ה) וְעֵנִיתָ וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי יְקֹוּק אֱלֹהֶיךָ אֲרָמִי אֲבִד אָבִי וַיֵּרַד מִצְרַיִם וַיְגַדְלֵנוּ שָׁם בְּמַתִּי מֵעַט וַיְהִי שָׁם לְגֹוִי גָדוֹל עֲצוּם וָרֹב:

(ו) וַיִּרְעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרַיִם וַיַּעֲנוּנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבָדָה קָשָׁה:

(ז) וַנִּצְעַק אֶל יְקֹוּק אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ וַיִּשְׁמַע יְקֹוּק אֶת קִלְנוּ וַיִּרְא אֶת עַנְיָנוּ וְאֶת עֲמַלְנוּ וְאֶת לַחֲצֵנוּ:

(ח) וַיּוֹצֵאֵנוּ יְקֹוּק מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֹרַע נְטוּיָה וּבְמַרְא גָדֹל וּבְאֹתוֹת וּבְמִפְתָּיִם:

(ט) וַיְבִאֵנוּ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיִּתֵּן לָנוּ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲרֶץ זָבַת חֶלֶב וּדְבָשׁ:

Wherefore I now bring the first fruits of the soil which You, O LORD, have given me." You shall leave it before the LORD your God and bow low before the LORD your God.

And you shall enjoy, together with the Levite and the stranger in your midst, all the bounty that the LORD your God has bestowed upon you and your household.

(י) וְעַתָּה הִנֵּה הֵבֵאתִי אֶת רֵאשִׁית פְּרֵי הָאָדָמָה
אֲשֶׁר נָתַתָּה לִּי יְקֹנֶךָ וְהִנַּחְתּוּ לִפְנֵי יְקֹנֶךָ אֱלֹהֶיךָ
וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לִפְנֵי יְקֹנֶךָ אֱלֹהֶיךָ:

(יא) וְשָׂמַחְתָּ בְּכָל הַטּוֹב אֲשֶׁר נָתַן לְךָ יְקֹנֶךָ אֱלֹהֶיךָ
וּלְבֵיתְךָ אֶתֶּה וְהַלְוִי וְהַגֵּר אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ: ס

Part 2 – Who/What is אַבְד אָבִי referring to?

- “Oved” = Verb or Adjective?
 - Was my father a lost Aramean? Or did an Aramean attempt to destroy him?

(3) ספרי דברים פרשת כי תבוא פיסקא שא

ואמרת לפני ה' אלהיך ארמי אובד אבי, מלמד שלא ירד אבינו יעקב לארם אלא על מנת לאבד ומעלה על לבן הארמי כאילו איבדו.

(4) ספורנו דברים פרשת כי תבוא פרק כו

(ה) ארמי אובד אבי. הנה אבי שהיה יעקב היה זמן מה ארמי אובד שלא היה לו בית מושב ובכן לא היה מוכן להעמיד גוי ראוי לרשת ארץ:

(5) תרגום אונקלוס דברים פרשת כי תבוא פרק כו

(ה) ותתיב ותימר קדם יי אלהך לבן ארמאה בעא לאבדא [לאובדא] ית אבא ונחת למצרים ודר תמן בעם זעיר והוה תמן לעם רב תקיף וסגף:

(6) רש"י דברים פרשת כי תבוא פרק כו

ארמי אבד אבי - מזכיר חסדי המקום ארמי אובד אבי, לבן בקש לעקור את הכל, כשרדף אחר יעקב. ובשביל שחשב לעשות, חשב לו המקום כאלו עשה, שאומות העולם [עובדי אלילים] ל חושב להם הקב"ה מחשבה [רעה] כמעשה:

A SYRIAN DESTROYED MY FATHER — He mentions the loving kindness of the Omnipresent saying, ארמי אבד אבי, a Syrian destroyed my father, which means: “Laban wished to exterminate the whole nation” (cf. the Haggadah for Passover) when he pursued Jacob. Because he intended to do it the Omnipresent accounted it unto him as though he had actually done it (and therefore the expression אבד which refers to the past is used), for as far as the nations of the world are concerned the Holy One, blessed be He, accounts unto them intention as an actual deed (cf. Sifrei Devarim 301:3; Onkelos).

וירד מצרימה - ועוד אחרים באו עלינו לכלותנו, שאחרי זאת ירד יעקב למצרים:

AND HE WENT DOWN INTO EGYPT — But there were others, too, “who came against us to destroy us” (cf. the Passover Haggadah), for afterwards Jacob went down into Egypt with his children and these were enslaved there).

(7) אבן עזרא דברים פרשת כי תבוא פרק כו

אובד אבי - מלת אובד מהפעלים שאינם יוצאים, ואילו היה ארמי על לבן, היה הכתוב אומר מאביד או מאבד. ועוד, מה טעם לאמר לבן בקש להאביד אבי, וירד מצרימה? ולבן לא סבב לרדת אל מצרים. והקרוב, שארמי הוא יעקב. כאילו אמר הכתוב: כאשר היה אבי בארם, היה אובד, והטעם - עני בלא ממון. וכן תנו שכר לאובד (משלי לא, ו). והעד: ישתה וישכח רישו (שם שם, ז). והנה הוא ארמי אובד היה אבי, והטעם, כי לא ירשתי הארץ מאבי כי עני היה כאשר בא אל ארם. גם גר היה במצרים, והוא היה במתי מעט, ואחר כן שב לגוי גדול, ואתה ה' הוצאתנו מעבדות ותתן לנו ארץ טובה. ואל יטעון טוען, איך יקרא ארמי? והנה כמוהו יתרא הישמעאלי (דה"א ב, יז) והוא ישראלי, כי כן כתוב. במתי - סמוך, כי לא נמצא לשון יחיד, ו'מתים' - לשון רבים. ורבי יונה דקדק אותה כולה באר היטב בערך 'מתה':

lost is an intransitive verb. If the Aramean referred to Lavan, then the verb would be in the transitive *hif'il* or *pi'el* form. Besides, what sense is there to say, “Lavan tried to destroy my forefather, and he went down to Egypt”? Lavan never considered going down to Egypt! The plausible interpretation is that the Aramean refers to Yaaqov, as if Scripture had said, “When my forefather was in Aramea, he was lost” — meaning, he was a pauper, without property. Compare, “give strong drink to him who is lost” [Proverbs 31: 6], where it is immediately followed by, “let him drink, and forget his poverty” [Proverbs 31: 7]. Thus the lost Aramean was my forefather. The intent of this passage is: I did not inherit this land from my

forefather, for he was a pauper when he came to Aramea, and he was a stranger in Egypt, where he was **few in number**. Afterwards, he became a **great nation**; and you, God, brought us out of slavery, and gave us the good land. Do not object to Yaaqov's being called an **Aramean**, since similar appellations can be found. Consider "Yeter the Ishmaelite" [I Chronicles 2: 17], even though he was really an Israelite (for so it is written [II Samuel 17: 25]).

8 גור אריה דברים פרשת כי תבוא פרק כו

מזכיר חסדי המקום וכו'. דאם לא כן, מאי ענינו לכאן, אלא שמזכיר שנתן לו הארץ (פסוק ג), ומזכיר עמו שאר חסדי המקום עליו:

שלבן בקש לעקור את הכל וכו'. ופירוש "אובד" כמו 'מאבד אבי'. והראב"ע (כאן) רצה להשיב על חכמי האמת (ספרי כאן), כי היה לכתוב 'ארמי מאבד אבי'. ולפיכך פירש שבארמי היה אובד אבי יעקב, שהיה בחוסר כל. ופירוש "ארמי" הוא יעקב, כאשר היה יעקב בארם היה אבוד מבלי לבוש. אלו דברי הראב"ע. והנה הוא השיב על חכמים, וטען עליהם משא של מחט, וטען על עצמו אלף גמלים טעונים. כי קושיא שהקשה על חכמים ז"ל יש לתרץ בהרבה פנים. ונוכל לומר כי "אובד" הוא שם דבר, כמו שיתבאר בסמוך, שלכך כתב "אובד אבי", רוצה לומר כי ארמי הוא אבידת אבי. פירוש, כי "ארמי" שהוא לבן, הוא בעצמו אבידת יעקב, כי היה חושב עליו תמיד להאבידו.

ועוד הקשה הראב"ע, כי מה טעם לומר "ארמי אובד אבי וירד מצרימה", ולבן לא עכב לרדת אותו מצרימה. ואין זה קשיא, ...

אבל פירוש הראב"ע אין לו ידים ורגלים, כי הוא כתב שיעקב יקרא "ארמי". ולמה יקרא אותו "ארמי", ואברהם היה נקרא "אברהם העברי" (בראשית יד, יג), אף שהיה בארץ ישראל, נקרא על שם הקודם, ולמה יקרא הוא ליעקב "ארמי". ולמה לא כתב 'בארם היה אובד אבי'. וקושיא זאת הוא יותר גדולה מן הקושיא שהקשה הוא על רבותינו ז"ל, שהיה לו לכתוב 'מאבד'. ועוד, באיזה מקום מצא שיהיה פירוש "אובד" - עני, כי הראיות שהביא מן "תנו שכר לאובד" (משלי לא, ו), אינו ראיה, ..

9 הגדה של פסח - מגיד, ארמי אבד אבי

והיא שְׁעַמְדָּה לְאַבוֹתֵינוּ וְלָנוּ. שְׁלֹא אֶחָד בְּלִבָּד עָמַד עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ, אֶלֶּא שְׁבָכֶל דּוֹר וְדוֹר עוֹמְדִים עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצִילֵנוּ מִיָּדָם.

צֵא וְלִמַּד מֵהַ בְּקֵשׁ לְבֵן הָאֲרָמִי לְעִשׂוֹת לְיַעֲקֹב אֲבִינוּ: שְׁפָרְעָה לֹא גָזַר אֱלֹהִים עַל הַזְּכָרִים, וְלָבֵן בְּקֵשׁ לְעַקֹּר אֶת־הַחֵלֶל.

שְׁנֵאמַר: אֲרָמִי אֲבָד אֲבִי, וַיֵּרֵד מִצְרַיִמָּה וַיִּגְרַשׁ שָׁם בְּמַתִּי מֵעֵט, וַיְהִי שָׁם לְגוֹי גָדוֹל, עֲצוּמִים וְרַבִּים.

וַיֵּרֵד מִצְרַיִמָּה – אָנוּס עַל פִּי הַדְּבוּר. וַיִּגְרַשׁ שָׁם. מִלְּמַד שְׁלֹא יֵרֵד יַעֲקֹב אֲבִינוּ לְהַשְׁתַּקֵּעַ בְּמִצְרַיִם אֶלֶּא לְגוֹר שָׁם, שְׁנֵאמַר: וַיֹּאמְרוּ אֶל־פָּרְעֹה, לְגוֹר בְּאֶרֶץ בְּאֵנוּ, כִּי אֵין מְרֻעָה לְצֹאן אֲשֶׁר לְעַבְדֶּיךָ, כִּי כָבֵד הָרַעַב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן. וְעַתָּה יִשְׁבְּרֵנָא עַבְדֶּיךָ בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן.

בְּמַתִּי מֵעֵט. כְּמָה שְׁנֵאמַר: בְּשִׁבְעִים נִפְשׁוּ יְרֵדוּ אֲבוֹתֶיךָ מִצְרַיִמָּה, וְעַתָּה שְׁמֹךְ ה' אֶלְהֶיךָ כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לְרַב.

וַיְהִי שָׁם לְגוֹי. מִלְּמַד שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מְצִינִים שָׁם. גָּדוֹל עֲצוּמִים – כְּמָה שְׁנֵאמַר: וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׂרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעֲצֻמוּ בְּמֵאֵד מְאֹד, וַתִּמְלֵא הָאֶרֶץ אֹתָם.

And it is this that has stood for our ancestors and for us; since it is not [only] one [person or nation] that has stood [against] us to destroy us, but rather in each generation, they stand [against] us to destroy us, but the Holy One, blessed be He, rescues us from their hand.

Go out and learn what Lavan the Aramean sought to do to Ya'akov, our father; since Pharaoh only decreed [the death sentence] on the males but Lavan sought to uproot the whole [people].

As it is stated (Deuteronomy 26:5), "An Aramean was destroying my father and he went down to Egypt, and he resided there with a small number and he became there a nation, great, powerful and numerous."

"And he went down to Egypt" - helpless on account of the word [in which God told Avraham that his descendants would have to go into exile]. "And he resided there" - [this] teaches that Ya'akov, our father, didn't go down to settle in Egypt, but rather [only] to reside there, as it is stated (Genesis 47:4), "And they said to Pharaoh, 'To reside in the land have we come, since there is not enough pasture for your servant's flocks, since the famine is heavy in the land of Canaan, and now please grant that your servants should dwell in the Land of Goshen.'"

"As a small number" - as it is stated (Deuteronomy 10:22), "With seventy souls did your ancestors come down to Egypt, and now the Lord your God has made you as numerous as the stars of the sky."

"And he became there a nation" - [this] teaches that Israel [became] distinguishable there. "Great, powerful" - as it is stated (Exodus 1:7), "And the Children of Israel multiplied and swarmed and grew numerous and strong, most exceedingly and the land became full of them."

Part 3 – What does *אָבִי אַבְדָּ אֶרְמִי אַבְדָּ אָבִי* have to do with *מִצְרַיִם*?

(10) גר"א - פירושו על תיקוני זוהר

Might the comparison between Lavan and Pharaoh be a clue?	
YAAKOV UNDER LAVAN	BNEI YISRAEL UNDER EGYPTIANS
Yaakov is exiled and dependent on the will of another.	The Jewish people find themselves exiled and at the will of another people.
<p><u>Treated badly</u></p> <p>וַיְהִי בַבֹּקֶר וְהִנֵּה הוּא לֵאמֹר אֶל-לְבָן מֵהַזֹּאת עָשִׂיתָ לִּי הֲלֹא בְרַחֵל עֲבַדְתִּי עֹמֵד וְלָמָּה רַמִּיתָנִי:</p> <p>When morning came, there was Leah! So he said to Laban, "What is this you have done to me? I was in your service for Rachel! Why did you deceive me?"</p> <p>...</p> <p>וַיֹּאמֶר לְבָן לֵיֶעֱלֵב הֲכִי־אַתִּי אֶתָּה וְעֲבַדְתָּנִי חֲנָם הֲגִידָה לִּי מָה־מִּשְׁכָּרְתְּךָ:</p> <p>Laban said to Jacob, "Just because you are a kinsman, should you serve me for nothing? Tell me, what shall your wages be?"</p> <p>וַאֲבִיכֹן הִתֵּל בִּי וְהִחֲלַף אֶת־מִשְׁכָּרְתִּי עֲשֶׂרֶת מַגִּים וְלֹא־נָתַנּוּ אֱלֹהִים לְהִרְעֵ עַמְדִּי:</p> <p>but your father has cheated me, changing my wages time and again. God, however, would not let him do me harm.</p> <p>אִם־כֵּה יֹאמֶר נִקְדִּים יִהְיֶה שְׁכָרְךָ וְיִלְדוּ כָל־הַצֹּאן נִקְדִּים וְאִם־כֵּה יֹאמֶר עֲקָדִים יִהְיֶה שְׁכָרְךָ וְיִלְדוּ כָל־הַצֹּאן עֲקָדִים:</p> <p>If he said thus, 'The speckled shall be your wages,' then all the flocks would drop speckled young; and if he said thus, 'The streaked shall be your wages,' then all the flocks would drop streaked young.</p>	<p><u>Treated badly</u></p> <p>וַיִּשְׂמוּ עָלָיו שָׂרֵי מַסִּים לְמַעַן עֲנֹתוּ בְּסַבְלָתָם וַיָּבִן עָרֵי מִסְכְּנוֹת לְפָרְעֹה אֶת־פִּתּוֹם וְאֶת־רַעַמְסֵס:</p> <p>So they set taskmasters over them to oppress them with forced labor; and they built garrison cities for Pharaoh: Pithom and Raamses.</p> <p>וַכָּאֲשֶׁר יֵעָנּוּ אֹתוֹ כֵּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרֹץ וַיִּקְצֹצוּ מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל:</p> <p>But the more they were oppressed, the more they increased and spread out, so that the [Egyptians] came to dread the Israelites.</p> <p>וַיַּעֲבְדוּ מִצְרַיִם אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפָרֹד:</p> <p>The Egyptians ruthlessly imposed upon the Israelites</p> <p>וַיִּמְרְזוּ אֶת־חַיֵּיהֶם בְּעֲבֹדָה קָשָׁה בַחֲמֹר וּבִלְבָנִים וּבְכָל־עֲבֹדָה בַשָּׂדֶה אֵת כָּל־עֲבֹדָתָם אֲשֶׁר־עֲבָדוּ בָהֶם בְּפָרֹד:</p> <p>the various labors that they made them perform. Ruthlessly they made life bitter for them with harsh labor at mortar and bricks and with all sorts of tasks in the field.</p>
<p><u>Not so easy to leave</u></p> <p>וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יָלְדָה רַחֵל אֶת־יוֹסֵף וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־לְבָן שְׁלַחֲנִי וְאֵלֶיךָ אֶל־מִקְוַמִּי וְלֹא־רָצִי:</p> <p>After Rachel had borne Joseph, Jacob said to Laban, "Give me leave to go back to my own homeland."</p> <p>וַיֹּאמֶר אֵלָיו לְבָן אִם־נָא מְצֵאתִי חֵן בְּעֵינַי נְחַשְׁתִּי וַיְבָרְכֵנִי יְהוָה בְּגִלְגָּל:</p> <p>But Laban said to him, "If you will indulge me, I have learned by divination that the LORD has blessed me on your account."</p>	<p><u>Not so easy to leave</u></p> <p>וַיֹּאמֶר פָּרְעֹה מִי יְהוָה אֲשֶׁר אֲשַׁמַּע בְּקִלּוֹ לְשַׁלַּח אֶת־יִשְׂרָאֵל לֹא יָדַעְתִּי אֶת־יְהוָה וְגַם אֶת־יִשְׂרָאֵל לֹא אֲשַׁלַּח:</p> <p>But Pharaoh said, "Who is the LORD that I should heed Him and let Israel go? I do not know the LORD, nor will I let Israel go."</p>
<p><u>Yaakov gets the money he is owed</u></p>	<p><u>The Jewish people get the money they are owed</u></p> <p>וַיְהוֹה נָתַן אֶת־חֵן הָעָם בְּעֵינֵי מִצְרַיִם וַיִּשְׂאֲלוּם וַיִּנְצְלוּ אֶת־מִצְרַיִם:</p>

<p>וַיִּשְׁמַע אֶת־דְּבָרֵי בְנֵי־לֵבָן לֵאמֹר לָקַח יַעֲקֹב אֶת כָּל־אֲשֶׁר לְאָבִינוּ וּמֵאֲשֶׁר לְאָבִינוּ עָשָׂה אֶת כָּל־הַכֶּבֶד הַזֶּה:</p> <p>Now he heard the things that Laban’s sons were saying: “Jacob has taken all that was our father’s, and from that which was our father’s he has built up all this wealth.”</p> <p>....</p> <p>וַיִּצַל אֱלֹהִים אֶת־מִקְנֵה אָבִיכֶם וַיִּתְּנֵנִי:</p> <p>God has taken away your father’s livestock and given it to me.</p> <p>וַיֹּאמֶר שָׂאֲנָא עֵינֶיךָ וְרָאָה כָּל־הַעֲתָדִים הָעֵלִים עַל־הַצֹּאן עֲקָדִים נִקְדָּים וּבְרָדִים כִּי רָאִיתִי אֶת כָּל־אֲשֶׁר לָבָן עָשָׂה לָךְ:</p> <p>And he said, ‘Note well that all the he-goats which are mating with the flock are streaked, speckled, and mottled; for I have noted all that Laban has been doing to you.</p>	<p>And the LORD had disposed the Egyptians favorably toward the people, and they let them have their request; thus they stripped the Egyptians.</p>
<p><u>A stick “smites” Lavan</u></p> <p>וַיִּקְחֻלוּ יַעֲקֹב מִקַּל לְבָנָה לַח וְלוֹז וְעָרְמוֹן וַיִּפְצֹל בָּהֶן פְּצֻלוֹת לְבָנוֹת מִחֻשֵׁף הַלְבָן אֲשֶׁר עַל־הַמְקָלוֹת:</p> <p>Jacob then got fresh shoots of poplar, and of almond and plane, and peeled white stripes in them, laying bare the white of the shoots.</p> <p>...</p> <p>וּבַהֲעֲטִיף הַצֹּאן לֹא יָשִׂים וְהָיָה הָעֲטֻפִים לְלָבָן וְהַקְּשָׁרִים לְיַעֲקֹב:</p> <p>but with the feebler animals he would not place them there. Thus the feeble ones went to Laban and the sturdy to Jacob.</p> <p>וַיִּפְרֹץ הָאִישׁ מְאֹד מְאֹד וַיְהִי־לוֹ צֹאן רַבּוֹת וּשְׁפָחוֹת וְעֲבָדִים וּגְמָלִים וְחֹמְרִים:</p> <p>So the man grew exceedingly prosperous, and came to own large flocks, maidservants and menservants, camels and asses.</p>	<p><u>A stick smites Pharaoh</u></p> <p>וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוָה מַזָּה [מַה־] [זֶה] בְּיָדְךָ וַיֹּאמֶר מִטָּה:</p> <p>The LORD said to him, “What is that in your hand?” And he replied, “A rod.”</p> <p>...</p> <p>וְאֶת־הַמִּטָּה הַזֹּאת תִּקַּח בְּיָדְךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה־בּוֹ אֶת־הַאֲתוֹת:</p> <p>and take with you this rod, with which you shall perform the signs.”</p>
<p><u>Shocked at escape</u></p> <p>וַיִּגְנֹב יַעֲקֹב אֶת־לֵב לָבָן הָאַרְמֵי עַל־בְּלִי הַגִּיד לוֹ כִּי בָרַח הוּא:</p> <p>Jacob kept Laban the Aramean in the dark, not telling him that he was fleeing,</p>	<p><u>Shocked at escape</u></p> <p>וַיִּגְדַּל לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם כִּי בָרַח הָעָם וַיְהַפֵּךְ לִבָּב פָּרַעַה וַעֲבָדָיו אֶל־הָעָם וַיֹּאמְרוּ מַה־זֹּאת עָשִׂינוּ כִּי־שִׁלַּחְנוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל מִעֲבָדֵינוּ:</p> <p>When the king of Egypt was told that the people had fled, Pharaoh and his courtiers had a change of heart about the people and said, “What is this we have done, releasing Israel from our service?”</p>
<p><u>Lavan realizes on third day.. and catches them on the 7th</u></p> <p>וַיִּגְדַּל לְלָבָן בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי כִּי בָרַח יַעֲקֹב:</p>	<p><u>Pharaoh realizes on the third day... and catches them on the 7th</u></p>

<p>On the third day, Laban was told that Jacob had fled.</p> <p>וַיִּקַּח אֶת־אֶחָיו עִמּוֹ וַיִּרְדְּף אַחֲרָיו דֶּרֶךְ שִׁבְעַת יָמִים וַיִּדְבֹּק אֹתוֹ בְּהַר הַגִּלְעָד:</p> <p>So he took his kinsmen with him and pursued him a distance of seven days, catching up with him in the hill country of Gilead.</p>	<p>וַיֹּאמְרוּ אֱלֹהֵי הָעִבְרִים נִקְרָא עָלֵינוּ נִלְכָּה נָא דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בְּמִדְבָּר וְנִזְבַּחַהּ לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ פְּדֵנוּ מִיָּדוֹ בְּדָבָר אֹדוֹ בְּחֶרֶב:</p> <p>They answered, "The God of the Hebrews has manifested Himself to us. Let us go, we pray, a distance of three days into the wilderness to sacrifice to the LORD our God, lest He strike us with pestilence or sword."</p> <p>אִיקְטוּרִין שְׁלַח עִמָּהֶם, וְכִינּוֹן שֶׁהִגִּיעוּ לְשֹׁלֶשֶׁת יָמִים שֶׁקָּבְעוּ לִילָד וְלָשׁוּב וְרָאוּ שְׂאִינָן חוֹזְרִין לְמִצְרַיִם, בָּאוּ וְהִגִּידוּ לְפָרְעָה בַּיּוֹם הַרְבִּיעִי, בְּחֻמִּישִׁי וּבִשְׁשִׁי רָדְפוּ אַחֲרֵיהֶם, לַיִל שְׁבִיעִי יָרְדוּ לַיָּם, בְּשַׁחֲרִית אָמְרוּ שִׁירָה וְהוּא יוֹם שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח; לְכֹף אָנוּ קוֹרִין הַשִּׁירָה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי</p> <p>AND IT WAS TOLD THE KING OF EGYPT — He sent public officers with them, and as soon as they had reached the three days' journey which he had fixed for them to go and return, and these perceived that they were not going back to Egypt, they came and told Pharaoh on the fourth day (cf. Mekhilta d'Rabbi Yishmael 14:5:1). On the fifth and sixth they pursued after them: on the night of the seventh day they went down into the sea and on the following morning they (the Israelites) sang the Song of Praise and this was the seventh day of Passover. And that is why we read "The Song" (Exodus 15:1 ff.) as the Scriptural lesson on the seventh day of the Festival (Megillah 31a; Seder Olam 5; cf. Sotah 12b):.</p>
--	---

11 בראשית רבה (וילנא) פרשת ויצא פרשה עג

ח [ל, כז] ויאמר לבן אם נא מצאתי חן בעיניך וגו', נסיתי ובדקתי ויברכני ה' בגללך, ויאמר נקבה שכרך עלי, סכום קטע פריש (אמור הסכום קצוב ופרש מה שכרך), ויאמר אליו אתה ידעת וגו' כי מעט אשר היה לך וגו' ויפרוץ לרוב, ר' יהודה בשם ר' סימון בשם ר' חזקיה אמר מעט שבעים נפש, נאמר כאן מעט ונאמר להלן מעט במתי מעט, מה להלן בע' נפש, אף כאן ע',

12 ר' בחיי ל':ל'

כי מעט אשר היה לך לפני וגו' ויברך ה' אותך לרגלי. יאמר מיום שבאה רגלי לביתך באה לך הברכה. וכן הזכיר לבן נחשתי ויברכני ה' בגללך. והברכה היא שפרץ המקנה חוץ מגדרו של עולם, ומתחילה לא מסר בידו אלא שבעים ועלו לששים רבוא ואמרי לה לק"כ רבוא. וכן דרשו בב"ר מעט אשר היה לך לפני ר"ש בשם ר' חזקיה אמר מעט ע', נאמר כאן מעט ונאמר להלן (דברים כ"ו:ה) ויגר שם במתי מעט מה להלן ע' אף כאן ע' וכו'.

"For the little that you owned before I came has expanded into a multitude as G'd has blessed you with my coming." Yaakov simply told Lavan that from the moment he set foot in his house G'd had showered Lavan with His blessing. Even Lavan himself acknowledged this when he said: in verse 27 בגללך ה' ויברכני ה' "I have been divinely inspired to realise that G'd has blessed me on your account." **According to Bereshit Rabbah 73,8, originally Lavan had handed Yaakov only 70 animals to tend and these had increased by that time to 600.000.** Another opinion claims that Lavan's flocks now amounted to 1,2 million sheep. The number 70 is arrived at by comparing the expression מעט "a few," in this verse with Deut 26,5 where the meaning of the word is a reference to the 70 people who descended to Egypt with Yaakov at the time the Israelites had left the land of Canaan (Genesis 46,8).

13 הגדה של פסח - ויהי בחצי הלילה

דַּת מְלֹךְ גָּרַר בְּחִלּוֹם הַלַּיְלָה, הַפְּחַדְתָּ אַרְמִי בְּאֶמֶשׁ לַיְלָה

You judged the king of Gerrar [Avimelekh] in a dream of the night; you frightened an Aramean [Lavan] in the dark of the night;

"וכן כל המעשה למי שמדקדק"

Part 4 - Yaakov After Lavan - from confidence, to fear, to...

14 בראשית פרשת וישב פרק לו

(א) וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען: (ב) אלה תלדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה היה רעה את אחיו בצאן והוא נער את בני בלהה ואת בני זלפה נשי אביו ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם: (ג) וישאל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקנים הוא לו ועשה לו כתנת פסים:

15 מדרש ילמדנו (מאן) ילקוט תלמוד תורה - בראשית אות קנג

דף צ"ט, ע"א (לבר' ל"ז, א' - ב'). ..ד"א וישב יעקב. א"ר יהודה צריכין היו יעקב ובניו לירד למצרים מכופתין בקולרין, ולא עשה כן, אלא בעל המחשבות חשב היאך להורידן בכבוד, הביא עלילה, שיאהב יעקב ליוסף וישנאו אותו ואחיו וימכרו אותו לישמעאלים, וירד למצרים, כדי שירד בעלילה. ואימתי הביא עליו עלילה, בעת שנתיאש משעבוד מצרים ונתישבה דעתו, שנ' וישב יעקב, א"ר אלעזר מהו וישב יעקב, מלמד שחשב יעקב בדעתו ואמר: כבר אמר הב"ה לאברהם להיות בניו גרים, הרי אני הייתי גר עשרים שנה בבית לבן משועבד בצאנו, וכיון שראה שעשו הלך לעיר אחרת אמר: בזה יתקיים שעבוד ארבע מאות שנה, ונתישבה דעתו. אמר הב"ה: מחשבתו עמוקה ממחשבתך, שנ' כי לא מחשבותי מחשבותיכם (יש' נ"ה, ח'), מיד הביא עליו עלילה על ידי יוסף. ד"א וישב יעקב. אמר יעקב: אבותי נתאוו לישיב בארץ ישראל וישבו בה, אברהם אמר: במה אדע כי אירשנה (בר' ט"ו, ח'), ביצחק כתיב גור בארץ הזאת (שם, כ"ו, ג') ואני לא אשב בה. מיד לקח כל אנשי ביתו ובניו ובא וישב לו בארץ. לכך נאמר וישב יעקב בארץ מגורי אביו.

Yaakov's fear of Galut

16 הגדה של פסח

וירד מצרימה – אנוס על פי הדבור. ויגר שם. מלמד שלא ירד יעקב אבינו להשתקע במצרים אלא לגור שם, שנאמר: ויאמרו אלפרעה, לגור בארץ באנו, כי אין מרעה לצאן אשר לעבדיך, כי כבד הרעב בארץ כנען. ועתה ישברנא עבדיך בארץ גשן

17 בראשית פרק מה

(כד) וישלח את אחיו וילכו ויאמר אליהם אל תרזו בדרך: (כה) ויעלו ממצרים ויבאו ארץ כנען אל יעקב אביהם: (כו) ויגדו לו לאמר עוד יוסף חי וכי הוא משל בכל ארץ מצרים ויפג לבו כי לא האמין להם: (כז) וידברו אליו את כל דברי יוסף אשר דבר אליהם וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אתו ותחי רוח יעקב אביהם: (כח) ויאמר ישראל רב עוד יוסף בני חי אלכה ואראנו בטרים אמות:

18 בראשית פרק מו

(א) ויסע ישראל וכל אשר לו ויבא בארץ שבע ויזבח זבחים לאלהי אביו יצחק: (ב) ויאמר אלהים לישראל במראת הלילה ויאמר יעקב ויאמר הנני: (ג) ויאמר אנכי האל אלהי אביך אל תירא מרדה מצרימה כי לגוי גדול אשימך שם: (ד) אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלה גם עלה ויוסף ישית ידו על עיניך: (ה) ויקם יעקב מבאר שבע וישאו בני ישראל את יעקב אביהם ואת טפם ואת נשיהם בעגלות אשר שלח פרעה לשאת אתו: (ו) ויקחו את מקניהם ואת רכושם אשר רכשו בארץ כנען ויבאו מצרימה יעקב וכל זרעו אתו: (ז) בניו ובני בניו וכל זרעו הביא אתו מצרימה:

19 רש"י בראשית פרק מו

(א) לאלהי אביו יצחק - חייב אדם בכבוד אביו יותר מבכבוד זקנו לפיכך תלה ביצחק ולא באברהם:

(ב) יעקב יעקב - לשון חיבה:

(ג) אל תירא מרדה מצרימה - לפי שהיה מיצר על שנזקק לצאת לחוצה לארץ:

20 רמב"ן בראשית פרק מו

(א) ויזבח זבחים לאלהי אביו יצחק - חייב אדם בכבוד אביו יותר מבכבוד זקנו, לפיכך תלה ביצחק ולא באברהם, לשון רש"י. ואיננו מספיק, שהראוי לומר לאלהי אבותיו בלי שייחד אדם, כמו שאמר האלהים אשר התהלכו אבותי לפניו אברהם ויצחק (להלן מח טו), ובתפלתו אמר אלהי אבי אברהם ואלהי אבי יצחק (לעיל לב י), או יאמר ויזבח זבחים לה' כמו שאומר באברהם (לעיל יב ז) ויבן מזבח לה'. ומה צורך לפרש בו יותר:

אבל הפסוק הזה יש בו סוד יגלו לנו אותו שם בבראשית רבה (צד ה), כי כאשר בא יעקב לרדת מצרים ראה כי הגלות יתחיל בו ובזרעו, ופחד ממנו וזבח זבחים רבים לפחד אביו יצחק שלא תהא מדת הדין מתוחה כנגדו. ועשה זה בבאר שבע שהוא בית תפלה לאבותיו, ומשם נטל רשות בלכתו לחרן. ואמר הכתוב זבחים, להודיע שלא היו עולות כאבותיו, כי אברהם עולות הקריב.

21 ספורנו בראשית פרשת ויגש פרק מו:ג'

אלהי אביו יצחק. שאמר ליצחק אל תרד מצרימה:

אנכי האל אלהי אביך. אני הוא שאמרתי לאביך אל תרד מצרימה אני הוא שאומר אליך אל תירא מרדה מצרימה אתה זה כי לגוי גדול אשימך שם כי אמנם אם היו בניך יושבים פה היו מתחננים בכנענים ומתערבים עמהם אבל במצרים לא יקרה זה כי לא יוכלון המצרים לאכול את העברים לחם ובכך יהיו לגוי נבדל כאמרם רז"ל ויהי שם לגוי (דברים כו, ה) מלמד שהיו מצויינים שם (ספרי שם):

Part 5 – Yaakov's work to guarantee his children's future

Tactic #1 – The Advance Team

22 בראשית פרשת ויגש פרק מו

(כח) וְאֵת יְהוּדָה שָׁלַח לִפְנֵי אֵל יוֹסֵף לְהוֹרֹת לִפְנֵי גִשְׁנָה וַיָּבֹאוּ אֶרְצָה גִשְׁן:

(כט) וַיֵּאָסֶר יוֹסֵף מִרְכַּבְתּוֹ וַיַּעַל לְקִרְיַת יִשְׂרָאֵל אֲבִיו גִּשְׁנָה וַיֵּרָא אֵלָיו וַיִּפֹּל עַל צְוָארָיו וַיִּבְכֶּה עַל צְוָארָיו עוֹד:

23 רש"י בראשית פרשת ויגש פרק מו

(כח) להורות לפניו - כתרגומו, לפנות לו מקום ולהורות האיך יתיישב בה:

לפניו - קודם שיגיע לשם. ומדרש אגדה להורות לפניו לתקן לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה:

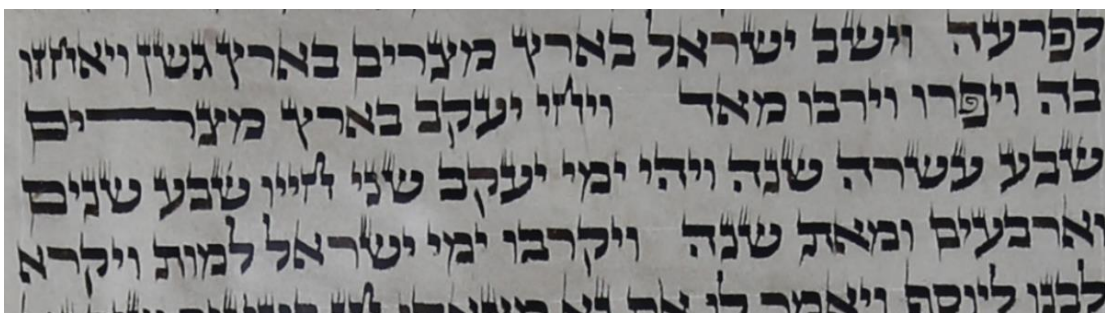
Tactic # 2 - Telling them when Galut would end

24 בראשית פרשת ויגש - ויחי פרק מז

(כז) וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּאֶרֶץ גִּשְׁן וַיֵּאָחֲזוּ בָּהּ וַיִּפְרוּ וַיִּרְבּוּ מְאֹד:

25 בראשית פרשת ויחי פרק מז

(כח) וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה וַיְהִי יָמָיו יַעֲקֹב שְׁנַיִם חֲמִיּוֹן שְׁבַע שָׁנִים וְאַרְבָּעִים וּמֵאֵת שָׁנָה: (כט) וַיִּקְרְבוּ יָמָיו וַיִּשְׂרָאֵל לְמוֹת וַיִּקְרָא לְבָנָיו לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ אִם נָא מִצְּאֵתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ שִׂים נָא יָדְךָ תַּחַת יְרֵכִי וְעֲשֵׂיתָ עִמָּדִי חֶסֶד וְאָמַת אֵל נָא תִקְבְּרֵנִי בְּמִצְרַיִם: (ל) וְשִׁכַבְתִּי עִם אֲבֹתַי וְנִשְׁאַתְנִי מִמִּצְרַיִם וּקְבַרְתֵּנִי בְּקִבְרֹתָם וַיֹּאמֶר אָנֹכִי אֶעֱשֶׂה כְּדַבְּרְךָ: (לא) וַיֹּאמֶר הַשְּׁבַע לִי וַיִּשְׁבַּע לוֹ וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה: פ

26 רש"י בראשית פרשת ויגש - ויחי פרק מז

(כח) ויחי יעקב - למה פרשה זו סתומה, לפי שכיון שנפטר יעקב אבינו נסתמו עיניהם ולבם של ישראל מצרת השעבוד שהתחילו לשעבדם. דבר אחר שבקש לגלות את הקץ לבניו ונסתם ממנו:

רש"י בראשית פרשת ויגש - ויחי פרק מז

ויאחזו בה - לשון אחוזה:

Tactic #3 - Bury me there, not here

27 בראשית פרשת ויגש - ויחי פרק מז

(כח) וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה וַיְהִי יָמָיו יַעֲקֹב שְׁנַיִם חֲמִיּוֹן שְׁבַע שָׁנִים וְאַרְבָּעִים וּמֵאֵת שָׁנָה:

(כט) וַיִּקְרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל לְמוֹת וַיִּקְרָא לְבָנוּ לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ אִם נָא מִצְאֵתִי חֹן בְּעֵינֶיךָ שִׂים נָא יָדְךָ תַּחַת יָרְכִי וְעָשִׂיתָ עִמָּדֵי חֶסֶד וְאַמֶּת אֵל נָא תִקְבְּרֵנִי בְּמִצְרַיִם: (ל) וְשִׁכַּבְתִּי עִם אֲבֹתַי וְנִשְׂאֵתְנִי מִמִּצְרַיִם וּקְבַרְתֵּנִי בְּקִבְרֹתָם וַיֹּאמֶר אָנֹכִי אֶעֱשֶׂה כְּדִבְרֶךָ: (לא) וַיֹּאמֶר הַשְּׂבִיעָה לִּי וַיִּשְׁבַּע לוֹ וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמֶּטֶה: פ

28) רש"י בראשית פרשת ויגש - ויחי פרק מז

אל נא תקברני במצרים - סופה להיות עפרה כנים (ומרחשין תחת גופי) ושאין מתי חוצה לארץ חיים אלא בצער גלגול מחילות, ושלא יעשוני מצרים עבודה זרה:

BURY ME NOT, I PRAY THEE, IN EGYPT — Because its soil will ultimately become lice which would swarm beneath my body. Further, those who die outside the Land of Israel will not live again at the Resurrection except after the pain caused by the body rolling through underground-passages until it reaches the Holy Land) **And another reason** is that the Egyptians should not make me (my corpse or my tomb) the object of idolatrous worship (Genesis Rabbah 76:3).

R' Samson Refael Hirsch ibid

"Jacob who had lived seventeen years with his family in Egypt, could have noticed what a powerful influence the **"being gripped by the land"** (47:27) was beginning to have on his descendents. How they already began to see the Jordan in the Nile, and to find in their stay in Egypt no Galut (exile). Sufficient motive this, for him to press with such ceremonious solemnity that they should not bury him in Egypt, but that they should carry him to the land of their old true homeland. Motive enough for him to say to them: You hope and wish to live in Egypt. I do not wish even to be buried there. This is also why he did not express this wish as Jacob, from his individual personal standpoint, but as "Israel" as bearer of the national mission, as a warning of the national future of his children."

29) בראשית פרשת ויחי פרק נ: כ"ד-כ"ה

וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל-אֶחָיו אָנֹכִי מֵת וְאֱלֹהִים פֶּקֶד יִפְקֹד אֶתְכֶם וְהֶעֱלָה אֶתְכֶם מִן-הָאָרֶץ הַזֹּאת אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם לֵאמֹר וְלֵיעֶקֶב: וַיִּשְׁבַּע יוֹסֵף אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר פֶּקֶד יִפְקֹד אֱלֹהִים אֶתְכֶם וְהֶעֱלֵתֶם אֶת-עַצְמֹתַי מִזֶּה:

At length, Joseph said to his brothers, "I am about to die. God will surely take notice of you and bring you up from this land to the land that He promised on oath to Abraham, to Isaac, and to Jacob." So Joseph made the sons of Israel swear, saying, "When God has taken notice of you, you shall carry up my bones from here."

30) שמות י"ג: ט"ו

וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת-עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ כִּלְ הַשְּׂבִיעַ הַשְּׂבִיעַ אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר פֶּקֶד יִפְקֹד אֱלֹהִים אֶתְכֶם וְהֶעֱלִיתֶם אֶת-עַצְמֹתַי מִזֶּה אִתְּכֶם:

And Moses took with him the bones of Joseph, who had exacted an oath from the children of Israel, saying, "God will be sure to take notice of you: then you shall carry up my bones from here with you."

Tactic #4 - The Trees

31) בראשית רבה (וילנא) פרשת ויגש פרשה צד

ד [מו, א] ויסע ישראל וכל אשר לו ויבא בארה שבע, להיכן הלך אמר רב נחמן שהלך לקוץ ארזים שנטע אברהם זקינו בבאר שבע, היך מד"א (בראשית כא) ויטע וגו', כתיב (שמות כו) והבריה התיכון בתוך הקרשים, אמר ר' לוי והבריה התיכון שנים ושלישים אמה היו בו, מהיכן מצאו אותו לשעה, אלא מלמד שהיו מוצנעין עמהם מימות יעקב אבינו, הה"ד (שם / שמות / לה) וכל אשר נמצא אתו עצי שטים, אשר ימצא אתו אין כתיב כאן אלא אשר נמצא אתו, א"ר לוי ממגדל צבעיא קצצום והביאום עמהם למצרים ולא נמצא בהם לא קשר ולא פקע, אעין דשטים הוה במגדלא והיו נוהגים בהם איסור משום קדושת הארון, אתון ושאלון לרבי חנינא חברהון ורבנן, אמר להם אל תשנו ממנהג אבותיכם.

32) שמות פרשת תרומה פרק כה

(ב) דָּבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבָבוֹ תִקְחוּ אֶת תְּרוּמַתִּי: (ג) וְזֹאת תְּרוּמָהּ אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֵתֶם זֶהָב וְכֶסֶף וְנִחְשֵׁת: (ד) וּתְכַלֶּת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ וְעִזִּים: (ה) וְעֹרֹת אֵילִם מְאֻדָּמִים וְעֹרֹת תַּחְשִׁים וְעֵצֵי שִׁטִּים:

...tanned ram skins, dolphin skins, and acacia wood;

33) רש"י שמות פרשת תרומה פרק כה

ועצי שטים - מאין היו להם במדבר, פירש רבי תנחומא יעקב אבינו צפה ברוח הקודש, שעתידין ישראל לבנות משכן במדבר, והביא ארזים למצרים ונטעם, וצוה לבניו ליטלם עמהם, כשיצאו ממצרים:

AND SHITTIM WOOD — But from where did they get this in the wilderness? Rabbi Tanchuma explained it thus: Our father Jacob foresaw by the gift of the Holy Spirit that Israel would once build a Tabernacle in the wilderness: he therefore brought cedars to Egypt and planted them there, and bade his children take these with them when they would leave Egypt (Midrash Tanchuma, Terumah 9; cf. Bereishit Rabbah 94 and Rashi on Exodus 26:15).

34) שמות פרשת תרומה פרק כו

(טו) וְעָשִׂיתָ אֶת הַקְּרָשִׁים לַמִּשְׁכָּן עֲצֵי שִׁטִּים עֹמְדִים: (טז) עֲשֶׂה אֲמוֹת אֲרָץ הַקְּרָשׁ וְאֹמֶה וְחֲצֵי הָאֹמֶה רַחֵב הַקְּרָשׁ הָאֶחָד:

You shall make the planks for the Tabernacle of acacia wood, upright. The length of each plank shall be ten cubits and the width of each plank a cubit and a half.

35) רש"י שמות פרשת תרומה פרק כו

(טו) ועשית את הקרשים - היה לו לומר ועשית קרשים, כמה שנאמר בכל דבר ודבר, ומהו הקרשים, מאותן העומדין ומיוחדין לכך. יעקב אבינו צפה ברוח הקדש ונטע ארזים במצרים, וכשמת צוה לבניו להעלותם עמהם כשיצאו ממצרים, אמר להם, שעתידי הקב"ה לצוות אתכם לעשות משכן במדבר מעצי שטים, ראו שיהיו מזומנים בידכם. הוא שישד הבבלי בפיוט שלו טעמטע מזורזים קורות בתינו ארזים, שנזדרזו להיות מוכנים בידם מקודם לכן:

ND THOU SHALT MAKE THE BOARDS — It should be said: "Thou shalt make boards" (without the definite article), the same form which is used of each of the other things (parts of the Tabernacle)! What is the force of the term, "the boards?" It speaks of those boards that already existed as being designated for that purpose. For our father Jacob had planted cedars (shittim-trees) in Egypt and when he died he bade his sons carry them up with them when they would leave Egypt. He told them that God would once command them to erect a dwelling of shittim-trees in the wilderness. "See" — added he — "that they be ready in your possession!" (cf. Rashi on Exodus 25:5). That is what the Babylonian embodied in his liturgical composition: The plant of those who had been admonished by their father Jacob grew up rapidly to become the cedars for the beams of our House (the Tabernacle), which refers to the fact that they had been admonished that they (the cedars) should be ready in their possession in advance (before they were needed).

36) מדרש תנחומא תרומה ט'

אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבִרְכָה: וְהַבְרִיחַ הַתִּיכּוֹן בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים, יָרַד בְּיַד יַעֲקֹב אֲבִינוּ לְמִצְרַיִם, שֶׁהָיָה קָשָׁה שְׁיִשְׁמַשׁ מִן הַקְּצָה אֶל הַקְּצָה. וְלֹא עוֹד אֶלָּא שְׁאוֹתָן הָאֲרָזִים הָיוּ אוֹמְרִים שִׁירָה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. הַיֵּאָדָּ שִׁירָה אוֹמְרִים? שְׁנֵאָמַר: אִזְּ יִרְנְנוּ עֲצֵי הַיָּעַר מִלְּפָנֵי ה'. וְאִין אִזְּ אֶלָּא שִׁירָה, שְׁנֵאָמַר: אִזְּ יִשִּׁיר מִשָּׁה (שְׁמוֹת טו, א. וְאִימְתִּי? כְּשֶׁנֶּעֱשֶׂה מֵהֵן הַמִּשְׁכָּן. כְּשֶׁאָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִשָּׁה עַל הַמִּשְׁכָּן, אָמַר לוֹ: וְעָשִׂיתָ אֶת הַקְּרָשִׁים לַמִּשְׁכָּן עֲצֵי שִׁטִּים עֹמְדִים) שְׁמוֹת כו, טו. (וְעָשִׂיתָ קְרָשִׁים לֹא נֵאָמַר, אֶלָּא וְעָשִׂיתָ אֶת הַקְּרָשִׁים, אוֹתָן שֶׁהִתְקִין לָהֶן יַעֲקֹב אֲבִיהֶם. עֹמְדִים, אוֹתָן שֶׁהֶעֱמְדוּ קֹדָם לָכֵן.

Our sages of blessed memory said: *And the middle bar in the midst of the boards* (ibid., v. 28). They went down to Egypt with Jacob our patriarch, for it was difficult for them to bolt the boards from end to end. Furthermore, these cedars intoned a song before the Lord. Whence do we know that they sang a song? Because it is written: *Then shall all the trees of the world sing for joy before the Lord* (Ps. 96:12). The word *then* is employed in reference to a song, as is said: *Then sang Moses* (Exod. 15:1). When did that occur? At the time the Sanctuary was erected from them. The Holy One, blessed be He, commanded Moses concerning the Tabernacle: *And thou shalt make the boards for the Tabernacle of acacia wood, standing up* (ibid. 26:15). "Thou shalt make boards" is not written here, but rather *Thou shalt make the boards standing*, that is, they should use those boards that their fathers had previously prepared for them. The word *standing* refers to the boards that were already in existence.

37) אמת ליעקב שמות פרשת תרומה פרק כו

(טו) ועשית את הקרשים עצי שטים עומדים. פירש"י וז"ל: מאותן העומדים ומיוחדין לכך יעקב אבינו נטע ארזים במצרים וכשמת צוה לבניו להעלותם עמהם כשיצאו ממצרים ואמר להם שעתידי הקב"ה לצוות לעשות משכן במדבר מעצי שטים ראו שיהיו מזומנים בידכם עכ"ל. והוא מאמר חז"ל במדרש [בראשית רבה פרשה צ"ד אות ד']

א) הטעם שעשה יעקב כן, דלכאורה היה יכול לצוות שיקחו אתם ממצרים עצי שטים אם במדבר לא יקבלום, וגם ל"ל לקחת בבאר שבע מה שנטע אברהם, והלא יכול לקחתם ממקום מגוריו, ביארתי לעיל בחידושי לפרשת ויגש [מ"ו פ"א] דהיה כאן ענין פסיכולוגי, כי רואים אנחנו שד' אמר לו שם: אל תירא מרדה מצרימה אנכי ארד אתך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה, ומוכח שהיה יעקב אבינו ירא שמא ח"ו ישתקעו בניו במצרים, וידע שבכדי למנוע את זה לא יספיק מה שימסור להם סימן בעל פה "פקוד יפקוד אלקים אתכם", אלא שהם יצטרכו לדבר ממשי שיעמוד כנגד עיניהם ויזכירם בכל עת על הגאולה המובטחת, ולפיכך הביא להם עצי שטים, ומעכשיו תהיה המסורת בזה הלשון: "הלא תראה שנפקד עוד, כי הלוא כאן הם העצים שממנו נבנה את המשכן לכשנגאל", והיינו מצוה ממשיית מעשית, ועיי"ש שביארתי שזהו מעלת אמירת הקרבנות בזמן שאין בית המקדש קיים.

Part 5 – What does this have to do with Bikkurim?

Understanding Bikkurim

38 בראשית רבה (וילנא) פרשת בראשית פרשה א

ד בראשית ברא אלהים, ... ר' הונא בשם ר' מתנה אמר בזכות ג' דברים נברא העולם, בזכות חלה, ובזכות מעשרות, ובזכות בכורים, ומה טעם בראשית ברא אלהים, ואין ראשית אלא חלה, שנאמר (במדבר טו) ראשית עריסותיכם, ואין ראשית אלא מעשרות, היך דאת אמר (דברים יח) ראשית דגנך, ואין ראשית אלא בכורים שנאמר (שמות כג) ראשית בכורי אדמתך וגו'.

39 מדרש תנחומא (בובר) פרשת כי תבוא

[א] והיה כי תבא אל הארץ (דברים כו א), היום הזה ה' אלהיך מצוך לעשות וגו' (שם שם /דברים כ"ו /ז), זש"ה בואו נשתחוה ונכרעה נברכה וגו' (תהלים צה ו), ומה תלמוד לומר נשתחוה ונכרעה, אלא צפה משה שבהמ"ק עתיד ליחרב, וביכורים עתידין לפסק, עמד והתקין להם לישראל שיהו מתפללין שלש פעמים בכל יום, שחביבה תפלה לפני הקב"ה ממאה מעשים טובים, כיון שנגזר עליו שלא ליכנס לארץ, התחיל להתפלל, ואמר אעברה נא ואראה (דברים ג כה), אמר לו הקב"ה רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה עלה ראש הפסגה וגו' (שם שם /דברים ג' /ז), לכך נאמר ה' אלהיך מצוך לעשות וגו'.

The other "Reishit"

40 במדבר פרשת בלק פרק כד

(זו) נאם שמע אמרי אל וידע דעת עליון מחזה שדי יחזה נפל וגלוי עינים: (ז) אראנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב דרך כוכב מיעקב וקם שבט מישראל ומחץ פאתי מואב וקרקר כל בני שת: (יח) והיה אדום רשעה והיה רשעה שיעיר איביו וישראל עשה חיל: (יט) וירד מיעקב והאביד שריד מעיר: (כ) וירא את עמלק וישא משלו ויאמר ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אבד:

He saw Amalek and, taking up his theme, he said: A leading nation is Amalek; But its fate is to perish forever.

42 דברים פרשת כי תצא פרק כה

(יז) זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים: (יח) אשר קרר בדרך ויזנב בך כל הנחשלים אחריו ואתה עיף ויגע ולא ירא אלהים: (יט) והיה בהניח יקוק אלהיך לך מפל איביד מסביב בארץ אשר יקוק אלהיך נתן לך נחלה לרשתה תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח: פ

דברים פרשת כי תבוא פרק כו

..... (א) והיה כי תבוא אל הארץ אשר יקוק אלהיך נתן לך נחלה וירשתה וישבת בה: (ב) ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תביא מארצך אשר יקוק אלהיך נתן לך ושמרת בטנא והלכת אל המקום אשר יבחר יקוק אלהיך לשכן שמו שם: (ג) ובאת אל הלהן אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו הגדתי היום ליקוק אלהיך כי באתי אל הארץ אשר נשבע יקוק לאבתינו לתת לנו:

43 ספרי דברים פרשת כי תבוא פסקא רצ

(כו א) והיה כי תבא אל הארץ, אין והיה אלא מיד. כי תבא אל הארץ, עשה מצוה האמורה בענין שבשכרה תיכנס לארץ. אשר ה' אלהיך נתן לך נחלה וירשת וישבת בה, מה שתירש תכבש. וירשת וישבת בה, משתירש תשב.

44 רמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק ז הלכה ד

וצריך להתחיל בגנות ולסיים בשבח, כיצד מתחיל ומספר שבתחלה היו אבותינו בימי תרח ומלפניו כופרים וטועין אחר ההבל ורודפין אחר ע"ז, ומסיים בדת האמת שקרבנו המקום לו והבדילנו מן התועים וקרבנו ליחודו, וכן מתחיל ומודיע שעבדים היינו לפרעה במצרים וכל הרעה שגמלנו ומסיים בנסים ונפלאות שנעשו לנו ובחירותנו, והוא שידרוש +דברים כ"ו+ מארמי אובד אבי עד שיגמור כל הפרשה, וכל המוסיף ומאריך בדרש פרשה זו הרי זה משובח.

45 אור שמח הלכות חמץ ומצה פרק ז

[ד] והוא שידרוש מארמי כו', וכל המוסיף ומאריך בדרש פרשה זו הרי זה משובח. נראה דאמר (פסחים) בדף ל"ו ע"א ורבי עקיבא הוא דקרינא עוני לכדשמואל כו', שעונין עליו דברים הרבה. והנה הלל הוי מדברי סופרים, ויציאת מצרים כתוב והגדת לבנך כו', ואמרתם זבח פסח, ואמרת אליו, ולמאי צריך עוני, הוא משום דצריך לדרוש פרשה דבכורים, דכתיב ביה לשון ענייה, וענית ואמרת לפני ה' כו', וזה שעונין עליו דברים הרבה, שירבה בדרוש פרשה זו. וברור.

משנה ב - כיצד מעלין את הבכורים כל העיירות שבמעמד מתכנסות לעיר של מעמד ולנין ברחובה של עיר ולא היו נכנסין לבתים ולמשכים היה הממונה אומר קומו ונעלה ציון אל בית ה' אלהינו :

How were the bikkurim taken up [to Jerusalem]? All [the inhabitants of] the cities of the maamad would assemble in the city of the maamad, and they would spend the night in the open street and they would not entering any of the houses. Early in the morning the officer would say: "Let us arise and go up to Zion, into the house of the Lord our God" (Jeremiah 31:5).

משנה ג - הקרובים מביאים התאנים והענבים והרחוקים מביאים גרוגרות וצמוקים והשור הולך לפניהם וקרניו מצופות זהב ועטרת של זית בראשו החליל מכה לפניהם עד שמגיעים קרוב לירושלם הגיעו קרוב לירושלם שלחו לפניהם ועטרו את בכוריהם הפחות הסגנים והגזברים יוצאים לקראתם לפי כבוד הנכנסים היו יוצאים וכל בעלי אומניות שבירושלם עומדים לפניהם ושואלין בשלומם אחינו אנשי המקום פלוני באתם לשלום :

Those who lived near [Jerusalem] would bring fresh figs and grapes, while those who lived far away would bring dried figs and raisins. An ox would go in front of them, his horns bedecked with gold and with an olive-crown on its head. The flute would play before them until they would draw close to Jerusalem. When they drew close to Jerusalem they would send messengers in advance, and they would adorn their bikkurim. The governors and chiefs and treasurers [of the Temple] would go out to greet them, and according to the rank of the entrants they would go forth. All the skilled artisans of Jerusalem would stand up before them and greet them saying, "Our brothers, men of such and such a place, we welcome you in peace."

Part 6 – What Now?

47 דברים פרשת כי תצא פרק כב

(ח) כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך ולא תשים דמים בביתך כי יפל הנפל ממנו: ס

רש"י דברים פרשת כי תצא פרק כב

(ח) כי תבנה בית חדש - אם קיימת מצות שלוח הקן סופך לבנות בית חדש ותקיים מצות מעקה, שמצוה גוררת מצוה, ותגיע לכרם ושדה ולבגדים נאים. לכך נסמכו פרשיות הללו:

העמק דבר דברים פרשת כי תצא פרק כב

(ח) כי תבנה בית חדש ועשית מעקה. בספרי מבואר דה"ה בית ישן, והא דכתיב בית חדש בא ללמדנו דהבונה בית חדש ראוי לייסדה ע"ד מצוה בתחלתה, והכי מבואר בזוהר פ' מצורע, מש"ה צוה ה' להכין ביתו במצות מעקה.

48) Rabbi Jonathan Sacks teaches, "Optimism and hope are not the same. Optimism is the belief that the world is changing for the better; hope is the belief that, together, we can *make* the world better" (From [*To Heal a Fractured World: The Ethics of Responsibility*](#)).

49) R' Samson Refael Hirsch (Essay on the month of Av)

"Perhaps the most radical cure in a time of confusion and the loss of all values would be the – provisional – closing of all Synagogues! Let such an idea not frighten the reader. The closing of all Synagogues would not affect or alter the precepts of the Divine Law one iota. But even a hypothetical announcement of the removal of the prohibition against eating the gid ha-nasheh, the sinew of weakness, for example, would shatter the very foundation of God's Law! The closing of all Synagogues through Jewish hands would constitute the loudest protest against the denial of the Divine Law in life and home; it would give the most drastic emphasis to the truth that Divine Judaism embraces and dominates the totality of Jewish life and does not find its fulfilment in the

halls of prayer and worship. God's Temple and His Law must rule and shape our daily lives – this would effect the lasting cure for all our ailments. Then perhaps, we would again be worthy to regain our Synagogues and ultimately even the 'bloody' rite of sacrifices at Zion.”

50) R' S.R. Hirsch...

If I had the power I would provisionally close all synagogues for a hundred years. Do not tremble at the thought of it, Jewish heart. What would happen? Jews and Jewesses without synagogues, desiring to remain such, would be forced to concentrate on a Jewish life and a Jewish Home. The Jewish officials connected with the synagogue would have to look to the only opportunity now open to them – to teach young and old how to live a Jewish life and how to build a Jewish home. All synagogues closed by Jewish hands would constitute the strongest protest against the abandonment of the Torah in home and life.”

51) From OU pre-Pesach Guidance:

“How can our shuls be warmer and more welcoming and give everyone a true sense of belonging? How can we make the shul experience more positive and compelling? What lessons have we learned from alternative/backyard micro-minyanim and communities that we can bring back to the shul? How do we better engage men, women, and children? How do we ease the transition back to shul, both for those who have been in alternative minyanim and for those who have stayed away from any form of public prayer?”

‘Will We Ever Return To Pre-Covid19 Norms?’ Executive Directors Convene To Address Post Pandemic Synagogue Life

OU Staff

January 25, 2021

